

Aki teológiával ment Hitlerrel szembe

2014 július 05. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

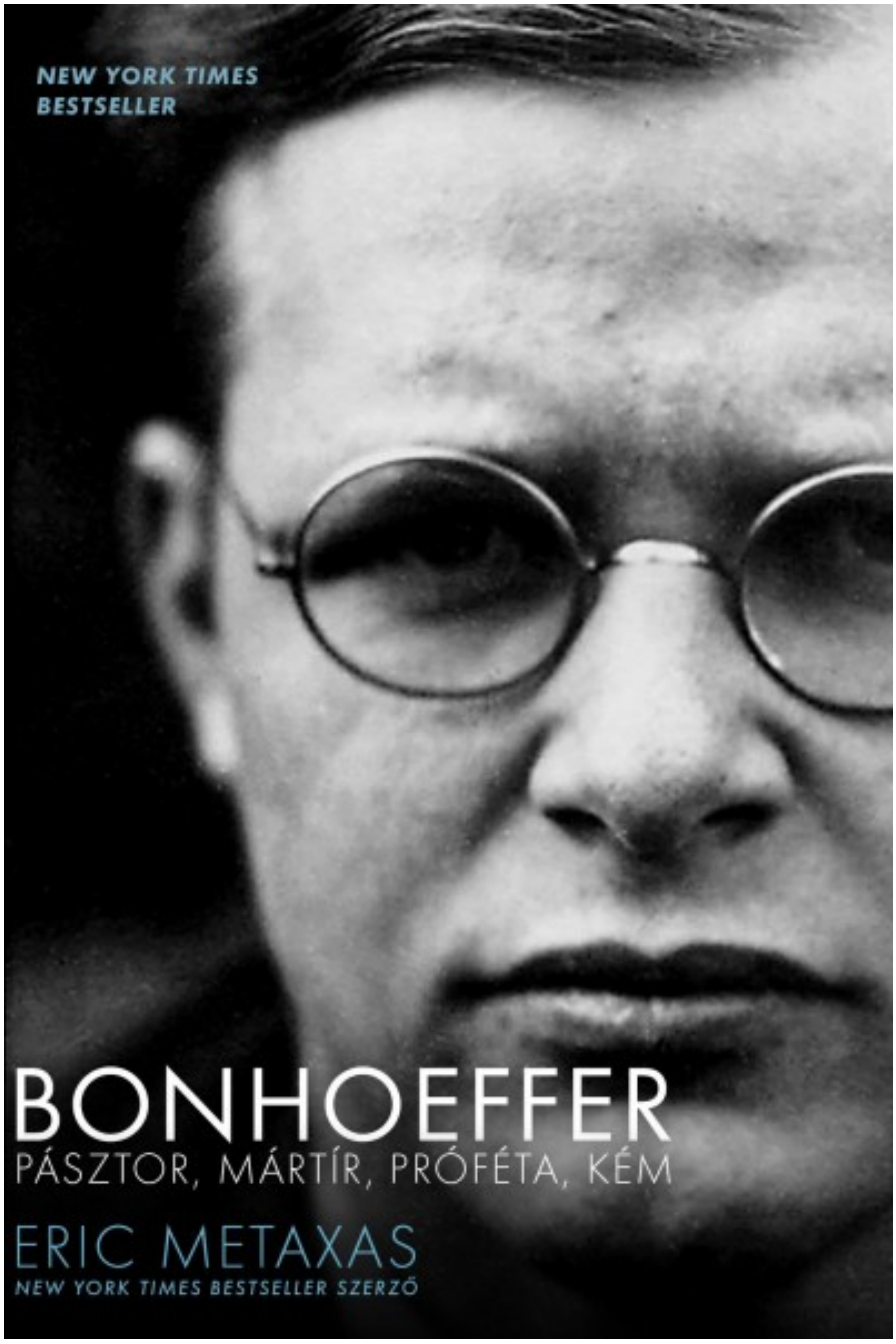
Mérték

Egy kivételes ember tetteinek valódi értékét akkor érthetjük meg, ha arra gondolunk, sokunknak még a mindennapok banális helyzeteiben is nehéz kitartani az elveink mellett.

Dietrich Bonhoeffer német evangélikus lelkész és teológus a XX. század legsötétebb id?szakában, a náci

Németországban is képes volt meg?rizni emberségét. Következetesen képviselt hitét nem torzították el a hagymázas víziók, és ha kellett, tettekkel is szembeszállt a gyilkos rendszerrel. A lelkész monumentális életrajza az amerikai Eric Metaxas tollából az Immanuel Kiadó gondozásában jelent meg, Bonhoeffer – Pásztor, mártír, próféta, kém címmel.

Két héttel a szövetséges csapatok megérkezése el?tt, 1944. április 9-én a flossenbürgi koncentrációs táborban felakasztották Dietrich Bonhoeffert. A Hitler külön parancsára végrehajtott kivégzés egy példa nélküli, épp ezért példaérték? életnek vetett véget. A mártír lelkész sorsa a mai napig érvényes üzenetet közvetít világnézett?l és vallási felekezett?l függetlenül mindenkinek.

Negyvennyolc órával Hitler megválasztása után

Bonhoeffer egy olyan korban volt képes meg?rizni hitét, józan eszét, és ezek alapján cselekedni, amikor honfitársai jó része heves karlendítésekkel állt be Hitler mögé, vagy félelmében szemet hunyt a borzalmak fölött. Eric Metaxas Bonhoeffer – pásztor, mártír, próféta, kém cím? könyvének egyik legizgalmasabb kérdése, hogy mi különböztette meg a lelkészt németek millióitól, hogyan volt képes id?ben felismerni a veszélyt, és tenni is ellene.

– Bonhoeffer számos olyan tapasztalattal bírt, amely nem volt jellemz? az egyházán belül – mondta lapunknak Csepregi András teológus, Bonhoeffer-kutató. – A többségi protestáns egyház és a nacionalizmus szervesült Németországban, így a nemzeti érzelemre apellálva Hitler komoly tábort tudott szervezni a lelkészek és a hív?k körében egyaránt – tette hozzá.

A mártír lelkész magas státusú értelmiségi családba született, amely esetében fel sem vet?dött az akkori Németország nagy részére jellemz? szellemi elzárkózás. Édesanyja mélyen hív? pietista volt, édesapja ellenben – a pszichiátria professzoraként – agnosztikus. A két világnézetet elvi alapon nem lehet összeegyeztetni, Bonhoeffer mégis mindkettejük örökségét követte. Ezen túlmen?en mind a liberális, mind az ortodox teológia komoly hatást gyakorolt gondolkodására.

– Sokat utazott külföldre. New Yorkban a harlemi fekete közösséggel került szoros kapcsolatba. Több zsidó barátja, kollégája, rokona volt, így az ? sorsukon keresztül érzékelhette, mi történik Németországban. Egy sor olyan személyes élményt és tapasztalatot szerzett tehát, amelyek nem voltak jellemz?ek a korban, és néhány ellentétes szempontot is sikerült integrálnia önmagában, amelyek sokfelé nyitottá tették – fejtette ki Csepregi András.

Mindezeknek köszönhet?en egy kívülálló éleslátásával volt képes megítélni a hazáját pusztulásba vezet? ?rületet. Két nappal Hitler kancellári beiktatása után, 1933. február 1-jén Bonhoeffer rádióbeszédben hívta fel a figyelmet a Führer-elv veszélyeire. Úgy vélte, ha a vezér „hajlandó behódolni követ?i kívánságainak”, akkor óhatatlanul bálvánnyá válik. – Az istenként tetszelg? vezet?k és hivatalok csúfot ?znek Istenb?l és az emberb?l – fogalmazott negyvennyolc órával Hitler megválasztása után.

Ellenállása nem ért véget az elméleti kritikánál. Mint Követés cím? könyvében kifejtette, mindenki hitét tetteknek kell követniük, máskülönben nem lehetnek igazán engedelmesek Isten iránt. E meggy?z?dését foglalja egyetlen képbe híres példája. – Ha egy ?rült egy berlini sugárúton egymás után gázolja el az embereket, akkor nem elég, ha az egyház beköti a sebeket és vigasztalja a gyászolókat, hanem rudat kell dugni a küll?k közé, megállítani az ?rültet – idézte fel Csepregi András. Ez a kép jelzi, cselekvésre is kész volt.

A titkos ellenállás és a teológia

Bonhoeffer a harmincas években a nácikhoz h? Német Keresztények csoportjával szemben fellép? Hitvalló Egyház tagjaként nyíltan kiállt a nácik ellen. Id?vel ez a szembenállás lehetetlenné vált, az egyház tagjait megfélemlítették, besorozták, sok lelkész a keleti fronton lelte halálát. Bonhoeffert az els? katonai behívó alól még sikerült felmenteni, a második el?l az Egyesült Államokba utazott. Ahonnan azonban a honvágy és a tenni akarás hamarosan hazakényszerítette. Ekkor került kapcsolatba a titkos ellenállással. Sógora, Hans von Dohnányi, az Abwehr, a Harmadik Birodalom hírszerz? szervezetének magas rangú beosztottja avatta be a lelkészt a Hitler elleni összeesküvés részleteibe.

– Felismerte, hogy a sarokba szorított Németországnak szüksége van rá, és nem akart id? el?tt elpusztulni a keleti fronton, ahogy a Hitlerrel szembeszegült lelkészek jelent?s része – fogalmazott Csepregi András. – A Hitvalló Egyház nyíltan ellenállt, ám egy id? után a titkos ellenállás célravezet?bbnek bizonyult. A konspiráció radikális továbbgondolása volt cselekvésközpontú teológiájának következménye – mondta a kutató.

A konspiráció idején született, ám csak halála után kiadott m?veiben Bonhoeffer a keresztény etika kérdéseire kereste a választ: Hogyan lehetek jó? Hogyan tehetek valami jót? Mi Isten akarata? Hite szerint a hagyományos erények etikája elavult. A nácizmus átírta a szabályokat. A legtöbben ha tesznek is valamit, csupán szélmalomharcot folytatnak. Mint írta, Jézus Krisztus nélkül nem tudhatjuk, mi a helyes. Csak ?benne lehet halálos csapást mérni a gonoszra. Bonhoeffer a titkos ellenállás tagjaként eljutott teológiája végpontjára. Az engedelmesség immár a legf?bb gonoszra mért csapást jelentette.

Az összeesküvés a Hitler elleni merényletekben csúcsosodott ki, amelyek története mindenki el?tt ismert: a Führer egyre er?teljesebb paranoiájának és pokoli szerencséjének köszönhet?en túlélte a támadásokat. A Szmolenszk felé tartó gépre felcsempészett bomba nem robbant fel, a híres Valk?r hadm?velet során pedig a bombát rejt? táskát egyik mit sem sejt? tisztje a vastag tölgyfa asztal alá tolta, amely így megkímélte a vezér életét. A konspiráció a sikertelen kísérletek után sokáig nem maradhatott titokban. Az ellenállókat sorban leleplezték, letartóztatták, végül kivégezték. E sorsra jutott Hans von Dohnányi, Bonhoeffer bátyja, Klaus, Wilhelm Canaris admirális és a Valk?r hadm?velet szellemi atyja, Claus von Stauffenberg is.

Bonhoeffer el?bb Tegelben raboskodott, ahol befolyásos ismer?seinek köszönhet?en jól bántak vele, dolgozhatott, levélben tartotta a kapcsolatot családjával, menyasszonyával. Ám miután fény derült szerepére az összeesküvésben, el?ször a Gestapo börtönébe szállították, ezt követ?en a buchenwaldi, végül a flossenbürgi koncentrációs táborba vitték, ahol halálra ítélték, és a következ? napon felakasztották.

Fogolytársa visszaemlékezése szerint amikor az ?r felszólította, hogy készüljön a kivégzésre, Bonhoeffer annyit mondott: „Ez a vég. Számomra viszont az élet kezdete.”

mno.hu - fb

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló